

Božič v vojni.

Vojno ministerstvo naznanja:

Blizajoči se božični čas vzbudil je med prebivalstvom željo, da ljubim svojcem v vojni ločitev od družine potom dopošiljanja običajnih božičnih daril manj občutno napravi.

Oziraje se na splošno željo, je armadna uprava v svoji skrbi za blagor bojujočih se vojakov brez ozira na skoraj nepremagljive težkote dobre organizacije prometa vojne pošte s paketi sklenila, da v času od 5. decembra 1914 do v številki 15. decembra dopusti za vso vojaštvo dopošiljanje vojno-poštnih paketov, to pa pod sledečimi pogoji:

1. Paketi vojne pošte ne smejo teže 5 kil in velikosti 60 centimetrov na vsako stran prekositi.

2. V paketih smejo biti razven oblačil tudi taka jedila, ki se ne pokvarijo, kakor n. pr. okajeno meso, suhe klobase, salami, trdi sir, cvibak, kakes, šokolada, čaj, konzerve v plehnatih posodah. Poleg so dopuščene cigare, cigarete in tobak.

3. Ovoj paketov mora biti zaradi dolgega transporta in morebitnega slabega vremena posebno trajen. Porabiti se mora torej za ovijanje voščeno platno, za vodo nepredorne snovi in trde lesene kiste. Štofasti ovoj se mora sešiti, kišto pa dobro zabiti. Nedopustni so slabe lesene kište, poštni kartoni in papirnati ovoj.

4. Naslov mora biti natančen, pravilen in se ima nahajati ali biti prišit na ovoju samem. Papirnati naslovni listki niso dovoljeni, kajti odtrgajo in izgubijo se lahko in paket je potem izgubljen. Na paketu so mora na levi strani ime in stanovanje odpošiljatelja napisati, na desni strani zgoraj pa „Feldpost“. Naslov sprejemnika mora obsegati: Ime in priimek, šaržo, vojaški oddelek; pododdelek in vojno-poštni urad in pravilno številko. Dodati je tudi še prepis naslova na paket.

5. Paketi se sprejemajo le na lastno nevarnost odpošiljatelja, ker pošta zaradi vojnih razmer za pravilno in pravočasno dostavljanje ne more biti odgovorna. Nedopustne so tudi posebne določbe (na pr. poštno povzetje, ekspresna dopošiljatev, dostavljanje v lastno roko, povratni listek itd.). Istotako nedopustna je opomba vrednosti. Pod vsakim pojmom naj se ne pošilja predmete posebne vrednosti ali pa gotovi denar. To v boju stoječemu ni v korist, pač pa zamore v izgubo priti. Poplačilo za izgubo se ne dovoli.

6. Tiskovnica „Begleitadresse“ se mora redno izpolniti in pri opombi „vrednost“ z besedami „Na lastno nevarnost“ označiti. Na odrezku te tiskovine označiti je le ime in stanovanje odpošiljatelja. Pismena naznanila na odrezku so nedopustna, ker ta tiskovina ne pride v roko naslovnika. Pač pa se zamore namesto naslovnega listka pisma s popolnim naslovom sprejemnika v pošiljatev priložiti.

7. Paketi vojne pošte se morajo frankirati. Za vsak paket je ednaka pristojbina 60 vinarjev v znakah na „Begleitadresse“ prilepiti.

8. Paketi vojne pošte, ki se iz katerega koli vzroka adresatu v vojni ne morejo dostaviti, napačno naslovljeni ali brez naslova prihajajoči paketi brez dodanega prepisa naslova, nadalje paketi na ranjene in bolane vojake se ne bodo vrnil. Vsebinska takih paketov se bode od komande oddelka potrebnim revnim vojakom razdelila. Na poplačilo nima odpošiljatelj nobene pravice.

Srbi in komitadžiji!

(Originalni spis za „Štajerca“).

Stojimo v dobi z velikimi dogodljaji, ki bodo poznejšim našim potomcem pričali o junaškem zjedinenju naših narodov.

Dasiravno so sovražniki naše monarhije računali na trhllost naše države in na našega zaveznika pogumnega nemca, — v občje Srbi in njih društvo „Narodna odbrana“ — in kako so se varali, naj nam svedoči sledeči dokaz.

V srbskem službenem listu z dne 28. junija 1914, na dan umora prestolonaslednika Franca Ferdinanda bil je priobčen oglas „Narodne odbrane“ to je na Vidov dan (srbski največji praznik) v katerem najdemo sledeče zanimive točke.

Bratje in sestre!

Samo eden del Vidovega dana je osvečen, samo eden del Kosova je osveten. Dokler sežejo krajevi, v katerih se čuje naš narodni jezik srbski, hrvatski in slovenski in kolikor duš v tih krajih plaka in kolikor verig naših bratov zvekeče, tolko je še treba da žrtvujemo. — Vidov dan bil je za nas prej dan tuge in žalosti, danes, ko stojimo v sredi stvarjenja nove kraljevine, danes mora biti ta dan za nas velicega veselja in ponosa, kar je iz njega prišlo in kar še pride.

Milijoni naših bratov Slovencev, Hrvatov in Srbov upira danes svoje oči v nas, otroke nove kraljevine in njih prsa drhtijo od veselja nad, ko gledajo danes našo veličanstveno manifestacijo.

Junaku pomaga Bog!

Na Vidov dan v Belemgradu 1914.

Tako so pisali Srbi dne 28. junija 1914 in glej danes ni teh velikoustnežev več tam. Belgrad sam bil je preje od pogumnega zavzetja naših hrabrih čet že deloma izpraznjen in glavne zgrade od našega topništva porušene.

Ti junaki poskrili so se kakor miši pred topovi iz Zemuna, in stanovali v podzemeljskih jamah.

Glavno vlogo igrali so le „komiteji“, razbojniška banda, sestavljena iz najrazličnejših smrdljivih elementov.

Komitadžiji bili so vpeljeni že dolgo let v vseh balkanskih državah. Za časa aneksije Bosne in Hercegovine bil je njih glavni stan v „Čoprijo“ ne daleč od Kragujevca.

Glavar komitadžija bil je Božo Janković, srbski general, instruktor pa Voja Tankosić oficir srbske armade, ki je znan iz Sarajevskega atentata.

Glavni namen srbskih komitadžev bil je, da v slučaju vojne z Avstrijo porušijo mostove, brzojavne žice, mostove, tunele itd.

Ti komitadžje dobivali so poleg prostega stanovanja in oskrbe še 50 para za duhan. —

Glavni nadzornik bil je general Božo Janković predsednik „Narodne odbrane“ njegov namestnik Milan Pribičević, brat narodnega zastopnika v Hrvatski, ki je pobegnil.

In ti komitadžje izvršujejo danes nečloveštva nad našimi vojaki in pred katerimi ima strah lastno srbsko prebivalstvo.

To je plod „narodne odbrane“ in katera upajmo bode za vedno izginila iz površja.

Skrb za varstvo rastlin v mesecu decembru.

Dokler vreme dopušča, naj se dovrši vse ono, kar bi zamoglo obvarovati koristne rastline pred raznimi poškodami.

Že na svoječase priporočeni način, naj se zavaruje sadno drevje, osobito pa mlado, pred zajci, kuncji, krticami in pred zimnimi posledicami, ki bi jih lahko povzročila zima.

Ptičji lim, zajedalka, katera raste po jablanah — redkokdaj po hruškah in mandljih — kakor tudi po raznem gozdnem drevju, bodisi po pritlikavem ali pa visokodebelnatem, in katerega se lahko že iz precejšnje daljave opazi, ker čepi na vejah v obliki zelenega grmivčja, naj so pozimi skrbno potrebi z drevja. Ako raste na mladih, tankih vejah, naj se te kakih 20 cm pod onim mestom, na katerem se nahaja, naravnost odžagajo ali odrežejo, na debelejših

vejah naj se pa ga s koreninami vred s kakim ostrim orodjem izseka ali izreže.

Potrebi naj se s sadnega drevja gobe, raznovrstno izrastke itd., nahajajoče se pri koreninam vratu in po deblu. Sadno drevje, močno napadeno po teh zajedalkah, osobito pa od takozvanega drevesnega raka, naj se kar naravnost poseka in uporabi za kurjavo. Na enak način naj se postopa z zelo starim, napol vsahljim drevjem, kajti v njem in na njim se nahajajo raznovrstni škodljivci, ki se rede le na škodo v bližini rastočega drevja.

Vse vsled trebljenja nastale rane naj se zamažejo s cepilnim voskom, katramom ali pa s karbolinjem.

Odstranijo naj se vse, po črešnjevih vejah rastoče, takozvane metle coprnice, katere zrastejo vsled glive Exoascus cerasi. Odrezane metlice naj se naravnost sežejo. Prav tako naj se potrebijo tem slični izrastki po breskvah in češpljah, ki nastanejo vsled glive Exoascus In-sititiae. Obere naj se na drevju obviselo, suho in z nekakim plesnivcem prevlečeno sadje, pa tudi ono ležeče po tleh in sežejo.

Pokončja naj se goseničjo zalego, kar se sedaj, ko je drevje golo, prav lahko izvede, ker se že od daleč vidijo gnezda. Tudi poručeceli vršiči bekinih mladik, naj se porežejo z bek in sežejo, kajti v njih je skrit bodoči rod neke muhe (Cecidomya rosaria), ki dela na bekah veliko škodo.

Ker je bila jesen doslej precej mila, zato se pedičevi metuljčki v marsikaterem kraju še niso prikazali, ali te dni, potem ko je nastopilo bolj mrzlo vreme, se jih je opazilo že na več krajih. Iz tega vzroka je treba pohiteti z nastavljanjem lepivnih pasov. Kdor je to delo že prej opravil, naj pasove sedaj večkrat pregleda, in če opazi, da so na gostem z metuljčki ali z razno nesnago pekriti, naj jih prestrga in vnovič z lepivom namaže.

Pozimi naj se marljivo pokončuje ščitaste ušice po raznem sadnem drevju, po jablanah, hruškah, raznem koščičastem sadnem drevju, smokvah in raznih drugih sadjeredečih rastlinah, prav tako po raznih lepotičnih akacijah in drugih takih rastlinah. Napadeni deli naj se dobro odrgnejo s trdo ščetjo, da se štiki, ki te ušice pokrivajo, odluščijo in nato naj se drevje in grmovje z apnenim beležem, kateremu se je dodalo en odstotek anilinovega olja, prav korenito namaže, ali pa poškopri z 10-odstotno dendrinovo raztopino. Nikar pa se ne sme sedaj na ta način postopati z murvami, napadenimi po murvinem kaparju, kajti s takim ravnanjem bi se ne pomorilo samo kaparjev, marveč tudi njihovega najhujšega zatiralca, t. j. nekega najezdnika (Prospaltella Berlesii).

Okinčevalne rastline in one spravljene v cvetličnjakih, napadene po listnih ušicah in drugem enakem mrčesu, naj se omijejo z milnico, napravljeno iz navadnega mila, koji se je prililo nekaj kapelj lizola. Za omivanje naj se uporabi brisalna goba in z njo naj se napadena mesta dobro odrgnejo. Na enak način naj se postopa s palmami, begonijami, orbideami itd., če jih je polotil Triphs haemorrhoidalis, mal mrčes, mušiči podoben, kateroga rumenorudečkaste ličinke napravijo tekom zime lahko občutno škodo na teh rastlinah. Zatirajo naj se deževne gliste, ker napravijo lahko veliko škodo na raznih cvetlicah. V to svrhu naj se primeša zemlji nekoliko v prah zdrobljenega živega apna. Iz cvetličnih loncev se odpravi ta mrčes, ako se dene lonce za par minut v gorko vodo ali pa, če se jih zalije namesto z navadno, z vodo, kateri se je prililo nekoliko tobakovega izvlečka.

Od časa do časa naj se pregledajo shranjeni poljski pridelki, osobito pa oni, določeni za sejanje in sajenje. Zrnje naj se večkrat prelopati in z grabljami premeša, da uide iz njega vlaga, ker sicer splesni in se pokvari. Krompir naj se večkrat prebere in odstrani nagnit in plesniv.

Toplo priporočamo, naj se že vendar začne enkrat skrbeti za prekoristne ptice. Pozimi naj se tem marljivim pokončevalcem škodljivega mr-

česa, našim vrlim pomagačem, poklada na primerna mesta nekoliko razne krme.

Natančna navodila in pojasnila, tičoča, se varstva rastlin in uporabe raznih sredstev za zatiranje rastlinskih boleznih in škodljivcev, daja brezplačno vsakemu podpisano vodstvo.

Cenjani prijatelji!

Politični in gospodarski boji za kmeto, obrtnike in delavce postajajo vedno hujši. Od vseh strani se pojavljajo nasprotniki. Vsled tega pa je tudi treba, da si vsakdo nabavi list, ki mu vedno in povsod služi in ki zagovarja ljudske pravice.

„Štajerca“

je tak list, v vsakem oziru neustrašen in pogumen.

Vsak pravi prijatelj ljudstva bode torej:

1. „Štajerčev“ naročnik
2. Zahteval v gostilnah, tobakarnah, kavarnah in brivnicah „Štajerca.“
3. Agitiral za „Štajerca.“

Obenem prosimo ob priliki nastopivšega novega polletja vse one, ki so z naročnino zastali, naj jo blagovolijo vpslati!

Vsi na delo za naš list!

Kmetovalčeva opravila v mesecu decembru.

Na domu je sedaj vse polno dela. Sedaj, ko tako rekoč poljsko delo počiva, spravi v gospodarskih prostorih vse v pravi red. Deni v red hlev, skedenj, klet, podstrešje, senik itd. pa tudi dvorišča in gnojnika ne pozabi. Preglej in popravi vse kmetijsko orodje in stroje, da bo, kadar bo treba rabiti, uporabljivo, da ti ne bo treba takrat šele zgubljati časa po nepotrebnem in delo morda celo ustaviti.

Na polju: Kakor hitro nastopi lep, vetroven dan, da zgubi ajda vohost, spravi jo iz kozolca domu in omlati. Če je repa in pesa še na njivi, ne odlašaj več dolgo, marveč spravi jo o subem vremenu pod streho. Ko se zemlja primerno osuši, preoraj neobsejane njive na grobo, da mrzaz zemljo pretrese. kepe zdrobi in zrahlja.

V vinogradu nadaluj z delom prejšnjega meseca. Trte obrezujš lahko dotlej, dokler ne nastopi hud braz. Če se je zemlja primerno osušila, lahko trte okopavaš in gnojiš a pazi na to, da se pri okopanju zgornje, privršne korenine trtam gladko, ali tik korenininega debela odrežejo. Prav primeren čas je sedaj tudi za rigolanje. Dokler ne nastopi hud mrzaz, zasajš lahko tudi trte. V trtnici rastoče bilje in cepljenke izkopaj in skrbno prisuj v zemljo na mestu ali pa v vlažen pesek pod kakim ostrejšem.

V sadovnjaku: Ako sadno drevje še nisi namazal z apnenim beležem, ali pa popolnoma poskropil z v vodi raztopnim karbolinijem (dendrinom), stori to ti čimprej, kajti s tem zatreš ne le mah in lišaje, marveč pokončaš tudi razen škodljiv mrčes in njegovo zalego. Da boš imel prihodnje leto mnogo in lepega sadja, drevju pognoji, a tudi vrh mu pretrebi. Če hlevskega gnoja nimaš dovolj, uporabi umetna gnojila ali pa vsaj gnojnico, kateri si primešal lesnega pepela ali nekoliko 40 odstotkov kalijeve soli. Pazi, da se lepinski pasovi preveč ne zamažejo bodisi z metuljčki zmrlkarja, bodisi s kako drugo nesnago, sicer bodo lazili zmrlkarji nemoteno na sadno drevje. Skopaj jame za sajenje drevja, sicer pa sadno drevje

tudi lahko sadiš. Mlade, enoletne ali kvečem dvoletne divjake presadi in sejalnice na pikirne lehe in če so dovolj krepki, shrani jih za zimsko cepljenje ali cepljenje v roki. Preden divjake drugim presadiš, skrajšaj jim korenine, posebno pa srčno korenino.

Na vrtu: Zimski radič, zimsko solato in peteršilj, če mogoče pokrij z listjem, sirčjem ali pa z listnatim vejevjem, kakor hitro se ti zdi, da ima nastopiti hud mrzaz. Če je zemlja primerno suha, prekopaj ali pa preoraj jo nagrobo. Pripravi gnoj in kompost. Rastline v gnojnih gredah ali gredicah včasih zmerno zalij in gredice v času, ko ne zmrzuje, zrači.

Na travnikih in pašnikih počisti kamenje in izstrebi nepotrebno gumovje. Da površno travnika zravnaš, nameči po jamah zemlje. Za gnojenje s Tomaževo žlindro in kalijevo soljo je v tem mesecu še čas. Če imaš po travniku mnogo mačevja ali gladeža, skušaj ga uničiti; uničiš ga pa najlažje, če stopiš nanj s čevljem, ga pritisneš nekoliko v stran in vržeš nanj toliko kalijeve soli, kolikor jo zgrabiš s tremi prsti roke. S tem si prihraniš stroške zelo težavnega izkopavanja, a mačevje ti v par dneh usahne.

V gozdu se seka les za stavbe in za kurjavo, ter sekajo in pripravljajo se kolci za trte. Kopajo se jame za sajenje gozdnega drevja. Listje se grabi ter spravlja domu.

Gospodarske.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdice so letni in kramarski sejmi; sejmi, zaznamovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 13. decembra v Studenici, okr. Slovenska Bistrica; pri Sv. Lovrencu, okr. Celje.

Dne 14. decembra pri Sv. Petru pri Kraljevcu*, okr. Kozje; pri Sv. Križu**, okr. Gornja Radgona; v Žalcu**, okr. Celje; v Jurkloštru**, okr. Laško; v Neumarktu*.

Dne 15. decembra v Radgoni*; v Arvežu (sejem z drobnico); v Ljutomeru**; v Ormožu (svinjski sejem); v Ptujju (sejem s konji in govedom); v Gradcu (sejem z uporabno živino).

Dne 16. decembra v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje; v Ptujju (svinjski sejem).

Dne 17. decembra na Bregu pri Ptujju (svinjski sejem); v Gradcu (sejem s klavno živino).

Dne 18. decembra v Rogatcu (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z zaklano klavno živino).

Dne 19. decembra na Teharju**, okr. Celje; v Brežicah** (in svinjski sejem).

Dne 21. decembra v Passailu, okr. Weiz; pri Sv. Florijanu**; okr. Deutschlandsberg; v Febringu**; v Ilzu*, okr. Fürstenfeld; v Pöllau; v Köflachu, okraj Voitsberg; v Laškem**; v Gradcu (sejem z uporabno živino).

Dne 22. decembra v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 23. decembra v Mariboru* v Imenem (svinjski sejem); okr. Kozje; v Ptujju (svinjski sejem); v Gradcu (sejem s klavno in zaklano živino).

Razno.

Feldcajgmojster Potiorek častni meščan Celovca. Celovski občinski svet je v svoji današnji seji soglasno sklenil, da se podeli poveljniku balkanskih armad feldcajgmojstru Potioreku, ki je, kakor znano, po porodu nemški Korošec, častno meščanstvo deželnega glavnega mesta.

Smrtna obsodba po prekem sodu. Graški listi poročajo iz Moravskih Orlic 3. decembra: C. kr. okrajno glavarstvo v Moravskih Orlicah je dne 30. novembra poslalo listom sledeče poročilo: Obsodba po prekem sodu. Tehnični uradnik Slavomir Kratochvil je bil od sodnije c. in kr. vojaškega poveljstva v Moravskih Orlicah z obsodbo z dne 23. novembra 1914 zaradi zločina veleizdaje po § 85c kaz. zak., zakriviljane s tem, da je v Prerovu sredi novembra t. l. razmnožil in razširil letake s pesmijo v češkem jeziku, kjer se sedanje vojne razmere, namen vojske in požrtvovalnost prebivalstva opisuje na

hujskajoč način in zapeljuje k podjetjem, ki imajo namen povečati nevarnost za državo od zunaj in povzročiti upor v notranjosti države, nadalje, da je nosil okoli manifeste carja na češko ljudstvo, po naglem sodu obsojen na smrt na vislicah. Ta obsodba se je izvršila še isti dan, dve uri potem, ko je bila izrečena, na sodnijskem dvorišču. To se razglasa na povelje c. in kr. vojaškega poveljstva. — C. kr. okrajni glavar: Gschmeidler.

Nemški državni zbor je soglasno dovolil v svoji seji dne 2. decembra pet milijard vojnega kredita

Poslanci dume aretirani. Zaradi veleizdaje so zaprli 11 poslancev ruske dume ter več drugih oseb v poslopju dume zaradi političnih zločinov.

Francoške izgube v tej svetovni vojni so znašale kakor poročajo Genevski listi dne 1. novembra: 130.000 mrtvih, 370.000 ranjenih in 167.000 vjetih vojakov.

Ruske izgube. Neki švicarski list ceni ruske izgube do dne 1. novembra, torej pred poročili o zadnjih bojih na Rusko-Poljskem na 327.000 mrtvih, 575.000 ranjenih in 232.000 vjetih vojakov.

Izguba angleških ladij. V prvih štirih mesecih vojne so Angležem uničili nemški podmorski čolni sedem vojnih ladij in štiri trgovske ladje. Dalje je bilo razstreljenih s topovi tri angleške bojne in 50 trgovskih ladij.

Vojne izgube. Dozdaj izšli izkazi obsegajo nastopno število ranjenih in mrtvih: Izkaz št. 51 3131 ranjenih in 521 mrtvih, št. 52 3803 ranjenih in 485 mrtvih, št. 53 3351 ranjenih 474 mrtvih, št. 54 3745 ranjenih in 435 mrtvih, št. 55 3419 ranjenih in 501 mrtvih, št. 56 2582 ranjenih in 387 mrtvih, št. 57 2832 ranjenih in 532 mrtvih, št. 58 3418 ranjenih in 411 mrtvih, št. 59 3296 ranjenih in 464 mrtvih, št. 60 3417 ranjenih in 537 mrtvih. Izkazi od 1. do 60. številke navajajo 164.514 ranjenih in 22.921 mrtvih.

Tri ubegli Rusi zopet vjeti. V Uggowitzu na Koroškem so dne 6. t. m. tri Ruse v civilni obleki vjeli; eden je bil hauptmann, druga dva pa enoletna prostovoljca. Pobegnili so iz nekega jetniškega tabora na Ogrskem in se peljali potem čez Dunaj v Beljak. Ko so jih prijeli, niso imeli nobenih sredstev. Bržkone so hoteli v Italijo zbežati. Trbiški orožniki so jih potem oddali v Gradec.

En slučaj kolere v Celju. V neki vojaški bolnišnici v Celju zbolel je neki vojak 87. pešpolka na kolero. Napravilo se je takoj vse potrebne odredbe, da se ta grozovita bolezen ne razširi.

Prijatelj Srbov in Rusov. 49-letni trgovec Jožef Cizel iz Polzele pokazal je v jeseni l. 1912 ne samo izredno prijateljstvo do Srbov, marveč izrazil se je tudi v svoji trgovini v Polzele pred večimi ljudmi tako, da je poskušal hujskati zoper enotno državno zvezo, državno upravo in zoper osebo cesarjevo.

Zaradi teh napadov se je imel Cizel pred celjskim izjemnim sodiščem zagovarjati. Tajil je in dejal, da se mu to očita le zaradi njegovega liberalnega mišljenja. Ker pa svoje trditve ni mogel dokazati, bil je na 13 mesecev težke ječe, poojstrene z 2 postoma vsakih 14 dni, obsojen. V to zadevo bila je tudi kočarica Jera Hriberik zaradi krivega pričevanja pred okrajno sodnijo na Vranskem in okrajno sodnijo v Celju obtožena. Kaznovali so jo s 6 tedni ječe in enim postom vsakih 14 dni.

Inzerente

opozarjamo, da je zdaj zopet jako ugodni čas za inzeriranje v „Štajercu“, ki je gotovo najboljši in najrazširnejši list v naših krajih.